

Samling af Afgørelser

Sag C-616/13 P

**Productos Asfálticos (PROAS) SA
mod
Europa-Kommissionen**

»Appel — karteller — artikel 81 EF — det spanske marked for vejanlægsbitumen — opdeling af markedet og prissamordning — uforholdsmæssig lang sagsbehandlingstid ved Den Europæiske Unions Ret — uforholdsmæssig lang sagsbehandlingstid ved Europa-Kommissionen — appel af sagsomkostningerne«

Sammendrag – Domstolens dom (Femte Afdeling) af 9. juni 2016

1. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — overtrædelser, der kvalificeres som meget alvorlige alene på grund af deres egen beskaffenhed — forpligtelse til at påvise en konkret indvirkning af overtrædelserne på markedet — fravær*

(Art. 101 TEUF; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 47; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03, punkt 1 A)

2. *Konkurrence — bøder — størrelse — domstolskontrol — fuld prøvelsesret — legalitetskontrol — rækkevidde og begrænsninger — den fulde prøvelsesret omfatter udelukkende fastsættelsen af den pålagte bødes størrelse — ingen fejl fra Rettens side*

(Art. 101 TEUF, 102 TEUF, 261 TEUF og 263 TEUF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2, og art. 31)

3. *Appel — anbringender — urigtig vurdering af de faktiske omstændigheder — afvisning — Domstolens kontrol med vurderingen af fakta og bevisemønstre — udelukket, medmindre de er gengivet urigtigt*

(Art. 256, stk. 1, TEUF; statuten for Domstolen, art. 58, stk. 1)

4. *Appel — anbringender — Domstolens kontrol med Rettens nægtelse af at anordne bevisoptagelse — Domstolens kontrol af Rettens bedømmelse af, om det er nødvendigt at supplere bevismaterialet — rækkevidde*

(Art. 1, EF; Rettens procesreglement, art. 1)

5. *Konkurrence — administrativ procedure — Kommissionens forpligtelser — overholdelse af en rimelig frist — annullation af en afgørelse, der fastslår en overtrædelse, som følge af en urimelig lang sagsbehandlingstid — betingelse — krænkelse af de berørte virksomheders ret til forsvar*

(Art. 101 TEUF og 102 TEUF; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 41, stk. 1; Rådets forordning nr. 1/2003)

6. *Konkurrence — bøder — fastsættelse — manglende overholdelse af princippet om en rimelig frist for den administrative og retslige procedure — en tilsidesættelse, som ikke i sig selv begrundes nedsættelsen af bødens størrelse*

(Art. 101 TEUF og 102 TEUF; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 41, stk. 1; Rådets forordning nr. 1/2003)

7. *Retslig procedure — sagsbehandlingstid ved Retten — rimelig frist — tvist vedrørende forekomsten af en overtrædelse af konkurrencereglerne — manglende iagttagelse af den rimelige frist — følger — ansvar uden for kontraktforhold — dommerkollegiets sammensætning*

(Art. 101 TEUF, 102 TEUF, art. 256, stk. 1, TEUF, art. 268 TEUF og art. 340, stk. 2, TEUF; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 47, stk. 2)

8. *Retslig procedure — sagsbehandlingstid ved Retten — rimelig frist — bedømmelseskriterier*

(Art. 101 TEUF, 102 TEUF, art. 256, stk. 1, TEUF, art. 268 TEUF og art. 340, stk. 2, TEUF; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 47, stk. 2)

9. *Appel — anbringender — anbringende rettet mod Rettens afgørelse om sagsomkostninger — afvisning, såfremt alle øvrige anbringender forkastes*

(Art. 256, stk. 1, TEUF; statuten for Domstolen, art. 58, stk. 2; Rettens procesreglement, art. 87, stk. 2)

1. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 33 og 34)

2. I procedurerne i henhold til artikel 101 TEUF og 102 TEUF omfatter den fulde prøvelsesret, der er tillagt Retten, til forskel fra den legalitetskontrol, der er fastsat i artikel 263 TEUF, udelukkende fastsættelsen af bødens størrelse. Ved udøvelsen af denne kompetence foretager Retten ikke et urigtigt skøn ved at vurdere, at Kommissionen med rette fastsatte størrelsen af grundbeløbet for den bøde, der blev pålagt en virksomhed for en overtrædelse af konkurrencereglerne, uden at skulle tage hensyn til det påtalte kartels konkrete indvirkning på det pågældende marked.

Dernæst kan den omstændighed, at Retten ved udøvelsen af sin fulde prøvelsesret vedrørende den bøde, der blev pålagt denne virksomhed, bekræftede flere af de elementer, der indgår i den vurdering, som Kommissionen foretog i den beslutning, hvorved der pålagdes en bøde, og hvis lovlighed allerede er fastslået, ikke i sig selv karakteriseres som Rettens manglende udøvelse af sin fulde prøvelsesret.

(jf. præmis 43, 44, 48 og 51)

3. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 52)

4. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 66 og 67)

5. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 74)

6. På konkurrenceområdet kan en tilsidesættelse af retten til overholdelse af en rimelig frist på grund af længden af den administrative og retslige procedure ikke i sig selv føre til en nedsættelse af størrelsen af den bøde, som er pålagt en virksomhed for den omhandlede overtrædelse.

(jf. præmis 74)

7. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 81 og 82)

8. En påstand om erstatning for det tab, der er forårsaget af Rettens manglende iagttagelse af en rimelig sagsbehandlingstid, kan ikke forelægges direkte for Domstolen inden for rammerne af en appel, men skal indbringes for Retten selv, idet et erstatningssøgsmål udgør en effektiv afhjælpning.

Når det er sagt, kan Domstolen, eftersom det, idet det ikke er nødvendigt, at parterne fremlægger yderligere oplysninger i denne henseende, er åbenbart, at Retten har begået en tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af forpligtelsen til at pådømme sagen inden for en rimelig frist, fastslå dette.

Der er tale om en tilsidesættelse af dette princip i det tilfælde, hvor varigheden af proceduren for Retten, dvs. næsten fem år og ni måneder, hvilken navnlig omfatter en periode på fire år og to måneder, som forløb uden nogen proceduremæssig foranstaltning, mellem afslutningen af den skriftlige forhandling og retsmødet, ikke kan forklares med arten eller kompleksiteten af sagen eller af dens sammenhæng.

(jf. præmis 81, 83 og 84)

9. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 88)